Śaṁkarācārya

Pañcī-karaṇa
(Cvintupla manifestare)

Textul original fiind însoțit de comentariul
Pañcī-karaṇa-vārttika – Sureśvarācārya

Tălmăcire din sanskrită de
Vlad Șovărel

București
9 iulie 2025

Pañcī-karaṇa

(Cvintupla manifestare)

अथातः परमहंसानां समाधिविधिं व्याख्यास्यामः। ॐ सच्छब्दवाच्यमविद्याशबलं ब्रह्म। ब्रह्मणों। अव्यक्तान्मह। महतोऽहंकारः। अहंकारात्पञ्चतन्मात्राणि। पञ्चतन्मात्रेभ्यः पञ्चमहाभूतानि। पञ्चमहाभूतेभ्योऽखिलं जगत्॥

Acum o să explicăm metoda contemplării pentru asceții care și-au supus simțurile (*paramahaṁsa*). Desemnat prin cuvântul *sat* (ființă), *auṁ* este *bráhman* – puterea care consumă ne-știința (*avidyā*). Din *bráhman* [apare] nemanifestatul (*avyakta*), din nemanifestat [apare] „cel mare" (*mahat/buddhi*), din cel mare [apare] eul empiric (*ahaṁkāra*), din eul empiric [apar] cele cinci elemente subtile (*tanmātra*), din elementele subtile [apar] cele cinci elemente grosiere (*mahābhūta*), din elementele grosiere [apare] întregul univers.

पञ्चानां भूतानामेकैकं द्विधा विभज्य स्वार्धभागं विहायार्धभागं चतुर्धा विभज्येतरेषु योजिते पञ्चीकरणं मायारूपदर्शनं। अध्यारोपापवादाभ्यां निष्प्रपञ्चं प्रपञ्च्यते॥

Unul câte unul, dintre cele cinci elemente, este divizat în două părți [egale]; lăsând deoparte propria parte (jumătate), [cealaltă] parte (jumătate) este divizată în patru [și] folosită la [alcătuirea] celorlalte [elemente. Aceasta] este examinarea naturii iluziei (*māyā*), procesul de încincire (*pañcīkaraṇa*). [Atât] prin atribuirea eronată a unor caracterisici specifice unui obiect altuia (*adhyāropa*) [cât și prin] respingerea [acestei atribuiri] (*apavāda*[1]) este manifestat cel fără de manifestare (*niṣprapañca*).

ॐ पञ्चीकृतं पञ्चमहाभूतानि तत्कार्यं च सर्वं विराडित्युच्यते। एतत्स्थूलशरीरमात्मनः। इन्द्रियैरर्थोपलब्धिर्जागरितम्। एतदुभयाभिमान्यात्मा विश्वः। एतत्त्रयमकारः॥

OṀ S-a spus că: „*Virāj* este totul, cele cinci elemente grosiere încincite (*mahābhūta*) și efectele acestora."

1) Acesta este corpul grosier al sinelui (*ātman*),
2) Starea de trezie (*jāgarita*), este cunoașterea obiectelor prin organele [de cunoaștere] (*jñānendriya*),
3) *Viśva* este sinele (*ātman*) care se identifică cu acestea două.

Această triadă este litera A.

अपञ्चीकृतपञ्चमहाभूतानि पञ्चतन्मात्रणि तत्कार्यं च पञ्चप्राणाः दशेन्द्रियाणि मनो बुद्धिश्चेति सप्तदशकं लिङ्गं भौतिकं हिरण्यगर्भ इत्युच्यते। एतत्सूक्ष्मशरीरमात्मनः। करणेषूपसंहृतेषु जागरितसंस्कारजः प्रत्ययः सविषयः स्वप्न इत्युच्यते। तदुभयाभिमान्यात्मा तैजसः। एतत्त्रयमुकारः॥

S-a spus că: „*Hiraṇyagarbha* este alcătuit din:

a) [corpul] subtil, care este format din 17 părți: cinci sufluri (*prāṇa*), zece organe (5 de cunoaștere și 5 de acțiune), mintea (*manas*) și intelectul (*buddhi*),

---

1 Metoda „atribuirii și a respingerii" (*adhyāropa-apavāda*) decurge în patru etape, primele două fiind *adhyāropa* iar celelalte *apavāda*: (1) urciorul (efectul) este prezentat ca fiind rezultat din lut (cauza); (2) lutul este cauza/substratul urciorului (efectul); (3) urciorul (efectul) nu este diferit de lut (cauză); (4) deoarece urciorul (efectul) nu poate avea o existență separată de lut (cauza), se poate conclude că doar lutul (cauza) există; iar dacă doar lutul există, ideea de cauză care implică relația dispare de la sine – devenind astfel liber de orice dualitate (cauză-efect).

b) și cele cinci elemente grosiere (*mahābhūta*) neîncincite – cele cinci elemente subtile (*tanmātra*) – și efectele acestora”.

1) Acesta este corpul subtil al sinelui (*ātman*).
2) Se spune că „atunci când organele sunt oprite, visarea este cunoașterea apărută din reziduurile mentale (*saṁskāra*) din starea de trezie, împreună cu obiectele [ei]”.
3) *Taijasa* este sinele (*ātman*) care se identifică cu acestea două.

Această triadă este litera U.

शरीरद्वयकारणमात्माज्ञानं साभासमव्याकृतमित्युच्यते। एतत्कारणशरीरमात्मनः। तच्च न सन्नासन्नापि सदसन्न भिन्नं नाभिन्नं नापि भिन्नाभिन्नं कुतश्चिन्न निरवयवं न सावयवं नोभयं किं तु[१] केवलब्रह्मात्मैकत्वज्ञानापनोद्यम्। सर्वप्रकारज्ञानोपसंहारे बुद्धेः कारणात्मनाऽवस्थानं सुषुप्तिः। तदुभयाभिमान्यात्मा प्राज्ञः। एतत्त्रयं मकारः॥

S-a spus că: „*Avyākṛta* este necunoașterea sinelui (*ātman*), care este cauza celor două corpuri, împreună cu oglindirea [acestuia]” – acesta este corpul cauzal al sinelui (*ātman*). Iar acesta nu este ființă, nu este neființă dar nici [deopotrivă] ființă-neființă; nu este separat, nu este identic, dar nici [deopotrivă] separat-identic orișicum; nu este nealcătuit din părți, nu este alcătuit din părți, dar nici ambele – dar poate să fie îndepărtat doar prin cunoașterea identității dintre *bráhman* și sine (*ātman*).

Atunci când încetează toate tipurile de cunoaștere, starea cauzală proprie a intelectului este somnul profund.

Prājña este sinele (*ātman*) care se identifică cu acestea două.

Această triadă este litera Ṁ.

अकार उकारे उकारो मकारे मकार ओंकारे [२]ओंकारोऽहम्येव। अहमात्मा साक्षी केवलश्चिन्मात्रस्वरूपः नाज्ञानं नापि तत्कार्यं। किं तु नित्यशुद्धबुद्धमुक्तसत्यस्वभावं परमानन्दाद्वयं प्रत्यग्भूतचैतन्यं ब्रह्मैवाहमस्मीत्यभेदेनावस्थानं समाधिः। तत्त्वमसि ब्रह्माहमस्मि[३] प्रज्ञानमानन्दं ब्रह्म[४] अयमात्मा ब्रह्म इत्यादिश्रुतिभ्यः॥

A în U, U în M, M în OṀ, iar OṀ desigur în „Eu”. Eu sunt sinele (*ātman*), martorul, unicul, a cărui proprie natură este doar conștiința, nu sunt ignoranța, dar nici efectele acesteia. Contemplarea (*samādhi*) este acea stare [care rezultă] din identitatea „Eu sunt doar *bráhman* a cărui proprie natură este eternă, pură, iluminată, liberă și reală, fiind suprema beatitudine ne-duală, adevărata conștiință interioară”. Din scripturi: „Acela ești tu” (*tat-tvam-asi*)[1], „*bráhman* sunt eu” (*brahma-aham-asmi*)[2], „*bráhman* este conștiință și beatitudine” (*prajñānam ānandaṁ brahma*)[3], „Acest sine (*ātman*) este *bráhman*” (*ayam ātmā brahma*)[4] etc.

इति श्रीमच्छंकराचार्यवर्यविरचितं पञ्चीकरणम्॥[५]

Astfel a fost excelent alcătuită *Pañcīkaraṇa* de către venerabilul Śaṁkarācārya.

---

[१] केवलब्रह्मैकत्व॥ [२] ओंकारे॥ [३] अहं ब्रह्मास्मि॥ [४] प्रज्ञानं ब्रह्म॥ [५] इति पञ्चीकरणं भवति॥

---

1 *ChUp* VI.8.7.

2 *BaUp* I.4.10, *Paramahaṁ.* 3.

3 *AiBṛ* III.9.

4 *BaUp* II.5.19.

Pañcī-karaṇa-vārttika

(Glosă la „Cvintupla manifestare”)

ओंकारः सर्ववेदानां सारस्तत्त्वप्रकाशकः।
तेन चित्तसमाधानं मुमुक्षूणां प्रकाश्यते॥ १ ॥

1. Silaba OṀ[1] este esența tuturor *Vedelor*[2]
Și descoperă realul (*tattva*).
Contemplarea mentală prin această [silabă OṀ]
Este revelată [aici] pentru cei dornici de eliberare.

आसीदेकं परं ब्रह्म नित्यमुक्तमविक्रियम्।
तत्स्वमायासमावेशाद्बीजमव्याकृतात्मकम्॥ २ ॥

2. [La început] a fost unicul și supremul *brahman*,
De-a pururi liber și neschimbător.
Acest [*brahman*], prin comuniunea cu propria-i iluzie (*māyā*),
Deveni sămânța care este alcătuită din *avyākṛta*[3].

तस्मादाकाशमुत्पन्नं शब्दतन्मात्ररूपकम्।
स्पर्शात्मकस्ततो वायुस्तेजोरूपात्मकं ततः॥ ३ ॥

3. Din această [sămânță]
A apărut eterul (*ākāśa*) – de natura elementului subtil[4] sunet (*śabda*),
Din acesta aerul (*vāyu*) – de natura [elementului subtil] atingere (*sparśa*),
Din acesta focul (*tejas*) – de natura [elementului subtil] formă (*rūpa*),

आपो रसात्मिकास्तस्मात्ताभ्यो गन्धात्मिका मही।
शब्दैकगुणमाकाशं शब्दस्पर्शगुणो मरुत्॥ ४ ॥

4. Din acesta apa (*apas*) – de natura [elementului subtil] gust (*rasa*),
Din aceasta pământul (*bhū*) – de natura [elementului subtil] miros (*gandha*).
Eterul (*ākāśa*) are doar calitatea (*guṇa*) sunetului (*śabda*),
Aerul (*vāyu*) are calitatea (*guṇa*) sunetului (*śabda*) și a atingerii (*sparśa*),

शब्दस्पर्शरूपगुणैस्त्रिगुणं तेज उच्यते।
शब्दस्पर्शरूपरसगुणैरापश्चतुर्गुणाः॥ ५ ॥

5. Se spune despre foc (*tejas*) că ar avea trei calități (*guṇa*):
Sunet (*śabda*), atingere (*sparśa*) și formă (*rūpa*).
Apa (*āpas*) are patru calități (*guṇa*):
Sunet (*śabda*), atingere (*sparśa*), formă (*rūpa*) și gust (*rasa*).

---

1 În limba sanskrită *a* + *u* = *o*, deci AUṀ = OṀ.
2 Cf. *Maitrāyaṇi-up.* V.5: *Ṛg*, *Yajur* & *Sāma-veda*.
3 *Avyākṛta* – nedezvoltat, nemanifestat, substanța primordială nediferențiată.
4 *Tanmātra* – doar acesta; doar esența; aspectul potențial; elementul subtil; atom.

शब्दस्पर्शरूपरसगन्धैः पञ्चगुणा मही।
तेभ्यः समभवत्सूत्रं लिङ्गं[१] सर्वात्मकं महत्॥६॥

6. Pământul (*mahī*) are cinci calități (*guṇa*):
Sunet (*śabda*), atingere (*sparśa*), formă (*rūpa*), gust (*rasa*) și miros (*gandha*).
Din acestea a apărut marele *liṅga-sūtra*
Care alcătuiește totul.

ततः स्थूलानि भूतानि पञ्च तेभ्यो विराडभूत्।
पञ्चीकृतानि भूतानि स्थूलानीत्युच्यते बुधैः॥७॥

7. Din acesta [au apărut cele] cinci elemente sensibile,
Iar din acestea a apărut *virāj*.
Când elementele sunt încincite,
Ele sunt numite de către înțelepți sensibile.

पृथिव्यादीनि भूतानि प्रत्येकं विभजेद्द्विधा।
एकैकं भागमादाय चतुर्धा विभजेत्पुनः॥८॥

8. Fiecare dintre elemente, începând cu pământul,
Trebuie să fie divizat în două jumătăți;
Fiind luată una dintre jumătățile fiecărui [element]
Trebuie să fie divizată din nou în patru părți [egale];

एकैकं भागमेकस्मिन् भूते संवेशयेत्क्रमात्।
ततश्चाकाशभूतस्य भागाः पञ्च भवन्ति हि॥९॥

9. Una câte una dintre aceste [patru] părți, în ordine,
Trebuie adusă împreună cu câte un element.
Astfel, elementului *ākāśa*
Îi corespund cinci părți,

वाय्वादिभागाश्चत्वारो वाय्वादिष्वेवमादिशेत्।
पञ्चीकरणमेतत्स्यादित्याहुस्तत्त्ववेदिनः॥१०॥

10. Dintre care patru părți sunt *vāyu* etc.
La fel trebuie avut în vedere și *vāyu* etc.
Acesta este procesul de încincire –
Astfel [îl] declară cunoscătorii Adevărului.

पञ्चकृतानि भूतानि तत्कार्यं च विराड्भवेत्[२]।
स्थूलं शरीरमेतत्स्यादशरीरस्य चात्मनः॥११॥

11. Elementele încincite [împreună cu]
Efectele acestora îl formează pe *virāj* –
Iar acesta este corpul sensibil (*sthūla-śarīra*)
Al netrupescului sine (*ātman*).

---

[१] सूत्रं भूतं। भूतं लिङ्गं॥ [२] विराड्भूत्॥

अधिदैवतमध्यात्ममधिभूतमिति त्रिधा।
एकं ब्रह्म विभागेन भ्रमाद्भाति न तत्त्वतः॥१२॥

12. Unicul *brahman*, deși neîmpărțit,
Apare datorită iluziei – şi nu în Realitate –
Ca fiind astfel de trei feluri:
Adhidaiva, *adhyātma* și *adhibhūta*.

इन्द्रियैरर्थविज्ञानं देवतानुग्रहान्वितैः।
शब्दादिविषयं ज्ञानं तज्जागरितमुच्यते॥१३॥

13. Cunoașterea obiectului se face prin organele (*indriya*)
Înzestrate cu grație divină (*devatānugraha*).
Se spune că trezia (*jāgarita*) este
Această cunoaștere a obiectelor, precum sunetul (*śabda*) etc.

श्रोत्रमध्यात्ममित्युक्तं श्रोतव्यं शब्दलक्षणम्।
अधिभूतं तदित्युक्तं दिशस्तत्राधिदैवतम्॥१४॥

14. S-a spus că „urechea este *adhyātma*",
S-a spus că „însușirea sunetului
De a fi audibil este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Diśas este *adhidaivata*".

त्वगध्यात्ममिति प्रोक्तं स्प्रष्टव्यं स्पर्शलक्षणम्।
अधिभूतं तदित्युक्तं वायुस्तत्राधिदैवतम्॥१५॥

15. S-a spus că „pielea este *adhyātma*",
S-a spus că „însușirea atingerii
De a fi palpabilă este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Vāyu este *adhidaivata*".

चक्षुरध्यात्ममित्युक्तं द्रष्टव्यं रूपलक्षणम्।
अधिभूतं तदित्युक्तमादित्योऽत्राधिदैवतम्॥१६॥

16. S-a spus că „ochiul este *adhyātma*",
S-a spus că „însușirea formei
De a fi vizibilă este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Āditya este *adhidaivata*".

जिह्वाऽध्यात्मं तयाऽऽस्वाद्यमधिभूतं रसात्मकम्।
वरुणो देवता तत्र जिह्वायामधिदैवतम्॥१७॥

17. [S-a spus că] „limba este *adhyātma*",
[S-a spus că] „ceea ce este gustat prin ea,
Fiind de natura savoarei, este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Varuṇa, zeitatea limbii, este *adhidaivata*".

घ्राणमध्यात्ममित्युक्तं घ्रातव्यं गन्धलक्षणम्।
अधिभूतं तदित्युक्तं पृथिव्यत्राधिदैवतम्[१] ॥ १८॥

18. S-a spus că „nasul este *adhyātma*",
S-a spus că „însușirea mirosului
De a fi olfactibil este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Pṛthivī este *adhidaivata*".

वागध्यात्ममिति प्रोक्तं वक्तव्यं शब्दलक्षणम्।
अधिभूतं तदित्युक्तमग्निस्तत्राधिदैवतम्॥ १९॥

19. S-a spus că „gura este *adhyātma*",
S-a spus că „însușirea sunetului
De a fi pronunțabil este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Agni este *adhidaivata*".

हस्तावध्यात्ममित्युक्तमादातव्यं च यद्भवेत्।
अधिभूतं तदित्युक्तमिन्द्रस्तत्राधिदैवतम्॥ २०॥

20. S-a spus că „mâinile sunt *adhyātma*",
S-a spus că „ceea ce poate fi apucat
Este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Indra este *adhidaivata*".

पादावध्यात्ममित्युक्तं गन्तव्यं तत्र यद्भवेत्।
अधिभूतं तदित्युक्तं विष्णुस्तत्राधिदैवतम्॥ २१॥

21. S-a spus că „picioarele sunt *adhyātma*",
S-a spus că „ceea ce poate fi ajuns
Prin deplasare este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Viṣṇu este *adhidaivata*".

पायुरिन्द्रियमध्यात्मं विसर्गस्तत्र यो भवेत्।
अधिभूतं तदित्युक्तं मृत्युस्तत्राधिदैवतम्॥ २२॥

22. [S-a spus că] „organul excretor este *adhyātma*",
S-a spus că „ceea ce trebuie eliminat
Este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Mṛtyu este *adhidaivata*".

उपस्थेन्द्रियमध्यात्मं स्त्र्याद्यानन्दस्य कारणम्।
अदिभूतं तदित्युक्तमधिदैवं प्रजापतिः॥ २३॥

23. [S-a spus că] „organul sexual este *adhyātma*",
S-a spus că „instrumentul plăcerii,
Precum femeia etc., este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Prajāpati este *adhidaivata*".

[१] अश्विनावधिदैवतम्॥

मनोऽध्यात्ममिति प्रोक्तं मन्तव्यं तत्र यद्भवेत्।
अधिभूतं तदित्युक्तं चन्द्रस्तत्राधिदैवतम्॥२४॥

24. S-a spus că „mintea este *adhyātma*",
S-a spus că „ceea ce poate fi gândit
Este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Candra este *adhidaivata*".

बुद्धिरध्यात्ममित्युक्तं बोद्धव्यं तत्र यद्भवेत्।
अधिभूतं तदित्युक्तमधिदैवं बृहस्पतिः॥२५॥

25. S-a spus că „intelectul este *adhyātma*",
S-a spus că „ceea ce poate fi observat
Este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Bṛhaspati este *adhidaivata*".

अहंकारस्तथाऽध्यात्ममहंकर्तव्यमेव च।
अधिभूतं तदित्युक्तं रुद्रस्तत्राधिदैवतम्॥२६॥

26. [S-a spus că] „egoul este *adhyātma*",
S-a spus că „ceea ce este făcut
De către sine este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Rudra este *adhidaivata*".

चित्तमध्यात्ममित्युक्तं चेतव्यं तत्र यद्भवेत्।
अधिभूतं तदित्युक्तं क्षेत्रज्ञोऽत्राधिदैवतम्॥२७॥

27. S-a spus că „gândirea este *adhyātma*",
S-a spus că „ceea ce este gândit
Este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Kṣetrajña este *adhidaivata*".

तमोऽध्यात्ममिति प्रोक्तं विकारस्तत्र[१] यो भवेत्।
अधिभूतं तदित्युक्तमीश्वरोऽत्राधिदैवतम्॥२८॥

28. S-a spus că „întunecimea este *adhyātma*",
S-a spus că „ceea ce este modificabil
Este *adhibhūta*",
[S-a spus că] „Īśvara este *adhidaivata*".

बाह्यान्तःकरणैरेवं देवतानुग्रहान्वितैः।
स्वं स्वं च विषयज्ञानं[२] तज्जागरितमुच्यते॥२९॥

29. Se spune că această [stare de] trezie este
Cunoașterea obiectelor proprii [fiecărui simț]
Cu ajutorul instrumentelor externe și interne
Împreună cu grația divinităților [specifice].

---

[१] विकारस्तस्य॥ [२] विषयं ज्ञानं॥

येयं जागरितावस्था शरीरं करणाश्रयम्।
यस्तयोरभिमानी स्यद्विश्व इत्यभिधीयते॥ ३० ॥

30. Acela care este identificat cu cele două –
Cu această stare de trezie și cu [acel]
Corp care este reședința instrumentelor –
Este numit *viśva*.

विश्वं वैराजरूपेण पश्येद्भेदनिवृत्तये।
ज्ञानेन्द्रियाणि पञ्चैव पञ्च कर्मेन्द्रियाणि च[१] ॥ ३१ ॥

31. Pentru suprimarea diferențierii,
Trebuie să-l percepă pe *viśva* sub forma lui *virāj*.
Organele de cunoaștere sunt cinci și, desigur,
Organele de acțiune tot cinci sunt.

श्रोत्रत्वङ्नयनघ्राणजिह्वा[२] धीन्द्रियपञ्चकम्[३] ।
वाक्पाणिपादपायूपस्थाः कर्मेन्द्रियपञ्चकम्॥ ३२ ॥

32. Cele cinci organe de cunoaștere sunt:
Urechea, pielea, ochiul, nasul și limba.
Cele cinci organe de acțiune sunt:
Gura, mâna, piciorul, [organul de] excreție și cel genital.

मनो बुद्धिरहंकारश्चित्तं चेति चतुष्टयम्[४] ।
संकल्पाख्यं मनोरूपं बुद्धिर्निश्चयरूपिणी॥ ३३ ॥

33. *Manas, buddhi, ahaṁkāra* și *citta*
Sunt cele patru [instrumente interne].
Natura lui *manas* este numele și noțiunea.
Natura lui *buddhi* este determinarea.

अभिमानात्मकस्तद्वदहंकारः प्रकीर्तितः।
अनुसंधानरूपं च चित्तमित्यभिधीयते॥ ३४ ॥

34. *Ahaṁkāra* este menționat ca fiind alcătuit din acea
Reflectare [eronată] cu privire la propria persoană.
Iar *citta* este considerată
Ca având o natură interogativă.

प्राणोऽपानस्तथा व्यान उदानाख्यस्तथैव च।
समानश्चेति पञ्चैताः कीर्तिताः प्राणवृत्तयः॥ ३५ ॥

35. *Prāṇa* (suflul ce iese) și *apāna* (suflul contrar), *vyāna* (suflul răspândit)
Și tot așa cea numită *udāna* (suflul urcător),
Și *samāna* (suflul echilibrat) – astfel sunt numite
Aceste cinci tipuri de sufluri.

---

[१] कर्मेन्द्रियाण्यपि॥ [२] श्रोत्रं त्वङ्नयनं घ्राणं जिह्वा॥ [३] जिह्वा घ्राणं चेन्द्रियपञ्चकम्॥ [४] चेतश्चतुष्टयम्॥

[1]खवाय्वग्न्यम्बुक्षितयो भूतसूक्ष्माणि पञ्च च।
अविद्याकामकर्माणि लिङ्गं पुर्यष्टकं विदुः॥३६॥

36. *Liṅga* [*śarīra*] este cunoscut și ca *puryaṣṭaka*,
[Alcătuit din] cele cinci elemente subtile –
Eterul (*kha*), aerul (*vāyu*), focul (*agni*), apa (*ambu*) și pământul (*kṣiti*) –
Precum și din ignoranță (*avidyā*), dorință (*kāma*) și acțiune (*karman*).

एतत्सूक्ष्मशरीरं स्यान्मायिकं प्रात्यगात्मनः।
करणोपरमे जाग्रत्संस्कारोत्थं प्रबोधवत्[2] ॥३७॥

37. Acesta este corpul subtil (*sūkṣma-śarīra*) iluzoriu al sufletului individual.
Atunci când încetează [activitatea] instrumentelor,
Apariția, ca și cum ar fi conștiente,
A reziduurilor mentale din starea de trezie,

ग्राह्यग्राहकरूपेण स्फुरणं स्वप्न उच्यते।
अभिमानी तयोर्यस्तु तैजसः परिकीर्तितः॥३८॥

38. Manifestate sub forma celui care percepe și a celui perceput,
Este numită starea de vis (*svapna*).
Acela care se identifică cu acestea două
(*Sūkṣma-śarīra* și *svapna*) este numit *taijasa*.

हिरण्यगर्भरूपेण तैजसं चिन्तयेद्बुधः।
चैतन्याभासखचितं शरीरद्वयकारणम्॥३९॥

39. Înțeleptul ar trebui să considere *taijasa*
Ca fiind de aceeași natură cu *hiraṇyagarbha*.
Cauza celor două corpuri (grosier și subtil)
Împreună cu reflexia conștiinței (*caitanya*)

आत्माज्ञानं तदव्यक्तमव्याकृतमितीर्यते।
न सन्नासन्न सदसद्भिन्नाभिन्नं न चात्मनः[3] ॥४०॥

40. [Reprezintă] ignoranța cu privire la [natura] Sinelui (*ātman*).
Aceasta, numită *avyakta* și *avyākṛta*,
Nu este ființă, Nu este ne-ființă, dar nici ființă|ne-ființă (*sat*|*asat*),
Nu este nici separată, nici identică cu sinele (*ātman*),

न सभागं न निर्भागं न चाप्युभयरूपकम्।
ब्रह्मात्मैकत्वविज्ञानहेयं मिथ्यात्वकारणात्॥४१॥

41. Nu este cu părți, nu este lipsit de părți
Și nicidecum [nu are] natura ambelor;
Iar din cauza falsității [naturii sale] este abandonat
Prin cunoașterea stării de unitate dintre *brahman* și *ātman*.

---

[1]खं वाय्व्॥ [2]जाग्रत्संकारोत्थप्रबोधवत्॥ [3]चोभयम्॥

ज्ञानानामुपसंहारो बुद्धेः कारणतास्थितिः ।
वटबीजे वटस्येव सुषुप्तिरभिधीयते ॥ ४२ ॥

42. Starea de cauzalitate a intelectului (*buddhi*),
A restrângerii [activităților] de cunoaștere –
Tot așa cum arborele banyan se află în sămânța sa –
Este cunoscută ca fiind somnul profund (*suṣupti*).

अभिमानी तयोर्यस्तु प्राज्ञ इत्यभिधीयते ।
जगत्कारणरूपेण प्राज्ञात्मानं विचिन्तयेत् ॥ ४३ ॥

43. Cel care se identifică cu acestea două (*kāraṇaśarīra-suṣupti*)
Este astfel cunoscut ca fiind cel înțelept (*prājña*).
Prājña-ātman trebuie considerat
Ca fiind de natura cauzei Universului (Īśvara).

विश्वतैजससौषुप्तविराड्सूत्राक्षरात्मभिः ।
विभिन्नमिव संमोहादेकं तत्त्वं[१] चिदात्मकम् ॥ ४४ ॥

44. Realitatea unică, care este alcătuită din conștiință [pură],
Din cauza iluziei [apare] ca fiind multiplă sub formele:
Viśva, *taijasa*, *prājña*,
Virāj, *sūtra* și *akṣara*

विश्वादिकत्रयं[२] यस्माद्वैराजादित्रयात्मकम् ।
[३]एकत्वेनैव संपश्येदन्याभावप्रसिद्धये ॥ ४५ ॥

45. Deoarece triada *viśva* etc.
Este alcătuită din triada *virāj* etc.,
Trebuie privite ca fiind unul,
Pentru ca inexistența celorlalte să fie realizată.

ओंकारमात्रमखिलं विश्वप्राज्ञादिलक्षणम् ।
वाच्यवाचकताभेदाद्भेदेनानुपलब्धितः ॥ ४६ ॥

46. Din cauza nepercepерii prin diferențiere –
Absența diferenței dintre semnificat și semnificant –
Întregul [univers] caracterizat prin *viśva*, *prājña* etc.
Nu este nimic altceva decât sunetul AUṀ (ॐ).

अकारमात्रं विश्वः स्यादुकारस्तैजसः स्मृतः ।
प्राज्ञो मकार इत्येवं परिपश्येत्क्रमेण तु ॥ ४७ ॥

47. „*Viśva* este litera A,
Taijasa este menționat ca fiind litera U,
Prājña este litera M” –
Doar în această ordine trebuie să [se] perceapă.

[१] संमोहादेकतत्त्वं । संमोहादेकं सत्त्वं ॥ [२] विश्वादिकं त्रयं ॥ [३] एकत्वेन समं पश्येद्

समाधिकालात्प्रागेवं विचिन्त्यातिप्रयत्नतः ।
स्थूलसूक्ष्मक्रमात्सर्वं चिदात्मनि विलापयेत् ॥ ४८ ॥

48. Chiar înainte de momentul contemplării (*samādhi*)
Gândind aștfel cu toată sârguința,
Totul – treptat de la grosier la subtil –
Trebuie dizolvat în conștiința pură (*cidātman*).

अकारं पुरुषं विश्वमुकारे प्रविलापयेत् ।
उकारं तैजसं सूक्ष्मं मकारे प्रविलापयेत् ॥ ४९ ॥

49. Litera A – *viśva* lui *puruṣa* –
Trebuie dizolvată în litera U,
Litera U – subtilul *taijasa* –
Trebuie dizolvată în litera M,

मकारं कारणं प्राज्ञं चिदात्मनि विलापयेत् ।
चिदात्माऽहं नित्यशुद्धबुद्धमुक्तसदद्वयः ॥ ५० ॥

50. Litera M – *prājña*, cauza [tuturor] –
Eşte dizolvată în conștiința pură (*cidātman*):
„Eu sunt conștiință pură (*cidātman*), etern
Pur, iluminat, liber, ființă, fără de pereche."

परमानन्दसंदोहवासुदेवोऽहमोमिति ।
ज्ञात्वा विवेचकं[१] चित्तं तत्साक्षिणि विलापयेत् ॥ ५१ ॥

51. „AUṀ – eu sunt Vāsudeva –
Întreaga beatitudine supremă."
Cunoscând [aștfel, aceaștă] gândire (*citta*) discriminativă
Trebuie dizolvată în aceșt martor (*sākṣin*).

चिदात्मनि विलीनं चेत्तच्चित्तं नैव चालयेत्[२] ।
पूर्णबोधात्मनाऽऽसीत पूर्णाचलसमुद्रवत् ॥ ५२ ॥

52. Atunci când aceaștă minte (*citta*) eşte dizolvată
În conștiința pură, desigur nu trebuie mișcată –
Rămânând în sinele complet și iluminat (*bodha*)
Care eşte asemenea oceanului deplin și neclint.

एवं समाहितो योगी श्रद्धाभक्तिसमन्वितः ।
जितेन्द्रियो जितक्रोधः पश्येदात्मानमद्वयम् ॥ ५३ ॥

53. Yoginul, fiind aștfel cu gândurile adunate
Și înzeștrat cu credință și devoțiune,
Stăpânind simțurile, ştăpânind furia,
Trebuie să-l vadă pe *ātman* cel fără de pereche.

---

[१] विवेच्चितं । विवेचनं ॥ [२] च तच्चितं न विचालयेत् ॥

आदिमध्यावसानेषु दुःखं सर्वमिदं यतः।
तस्मात्सर्वं परित्यज्य तत्त्वनिष्ठो भवेत्सदा ॥ ५४ ॥

54. Deoarece acest întreg [univers] este –
La început, la mijloc și la sfârșit – suferință,
De aceea, renunțând la tot,
Trebuie să se afle întotdeauna în realitate.

यः पश्येत्सर्वगं शान्तमानन्दात्मानमद्वयम्।
न तेन किंचिदाप्तव्यं ज्ञातव्यं वाऽवशिष्यते ॥ ५५ ॥

55. Acela trebuie să-l privească pe *ātman*,
Care este atotpătrunzător, calm, fericit și fără pereche.
Nu mai rămâne nimic care să fie obținut,
Ori care să fie cunoscut de către acesta.

कृतकृत्यो भवेद्विद्वाञ्जीवन्मुक्तो भवेत्सदा।
आत्मन्येवारूढभावो[१] जगदेतन्न[२] वीक्षते ॥ ५६ ॥

56. Înțeleptul care și-a îndeplinit toate datoriile,
Este de-a pururi eliberat în timpul vieții (*jīvanmukta*);
Aflându-se cu adevărat în *ātman*,
Nu mai percepe acest univers.

कदाचिद्व्यवहारे तु[३] द्वैतं यद्यपि पश्यति।
बोधात्मव्यतिरेकेण न पश्यति चिदन्वयात् ॥ ५७ ॥

57. Totuși dacă percepe uneori dualitatea,
Când este ocupat cu activitățile cotidiene,
Nu o percepe ca fiind diferită de conștiința (*bodha*) de sine,
Deoarece [dualitatea] este în corelație cu conștiința (*cit*).

किं तु पश्यति मिथ्यैव दिङ्मोहेन्दुविभागवत्।
[४]प्रतिभासः शरीरस्य तदाऽऽप्रारब्धसंक्षयात् ॥ ५८ ॥

58. Mai mult, percepe acest [univers] ca fiind fals,
Asemenea [vederii] diferitelor luni ori a confuziei direcției.
Atunci, manifestarea corpului are loc
Până la dispariția totală a *prārabdha*[-*karman*-ului],

तस्य तावदेव चिरमित्यादि श्रुतिरब्रवीत्।
प्रारब्धस्यानुवृत्तिस्तु मुक्तस्याभासमात्रतः ॥ ५९ ॥

59. Scripturile spun: „Pentru acela întârzierea este cu adevărat
Atât timp [cât nu este eliberat, apoi se contopește]”[1] etc.,
Dar persistența *prārabdha*[-*karman*-ului] pentru cel eliberat
Nu este nimic altceva decât o aparență înșelătoare.

---

[१] आत्मन्यारूढभावस्तु ॥ [२] एतन्न ॥ [३] कदाचिद्व्यवहारेषु ॥ [४] प्रतिभासशरीरस्स्यात्तदा प्रारब्धसंचयात् ॥

---

1 *ChUp* VI.14.2.

सर्वदा मुक्त एव स्याज्ज्ञाततत्त्वः पुमानसौ।
प्रारब्धभोगशेषस्य[1] संक्षये तदनन्तरम्॥६०॥

60. Acel om, cunoscător al realității (*tattva*),
Este cu adevărat de-a pururi liber –
Atunci când dispar total acumulările rămase
De *prārabdha*[*-karman*], imediat după aceea –

अविद्यातिमिरातीतं सर्वाभासविवर्जितम्।
आनन्दममलं[2] शुद्धं मनोवाचामगोचरम्॥६१॥

61. Fiind dincolo de întunericul ignoranței,
Lipsit de toate aparențele,
Beatitudine, imaculat, strălucitor,
Dincolo de sfera de acțiune a minții ori a vorbirii,

वाच्यवाचकनिर्मुक्तं हेयोपादेयवर्जितम्।
प्रज्ञानघनमानन्दं वैष्णवं पदमश्नुते॥६२॥

62. Fără a fi semnificat ori semnificant,
Fără a putea fi abandonat ori dobândit,
Conștiință deplină, beatitudine –
[El] obține starea lui Viṣṇu.

इदं प्रकरणं यत्नाज्ज्ञातव्यं भगवत्तमैः।
अमानित्वादिनियमैर्गुरुभक्तिप्रसादतः॥६३॥

63. Acest tratat trebuie cunoscut cu grijă
De către cei mai străluciți [discipoli,
Înzestrați cu] auto-control (*niyama*) – smerenie etc.,
Prin binecuvântare și devotament față de maestru (*guru*).

इमां विद्यां प्रयत्नेन योगी संध्यासु सर्वदा।
समभ्यसेदिहामुत्रभोगानासक्तधीः सुधीः॥६४॥
रागद्वेषादिरहितं स्वात्मानं चिन्तयेत्सदा॥

64. Yoginul înțelept trebuie să practice
Întotdeauna la crepuscule
Această știință cu toată atenția,
Cu mintea detașată de plăcerile de aici ori de acolo.
Trebuie să mediteze neîncetat asupra propriului *ātman*
Care este lipsit de atracție-repulsie etc.

इति श्रीमत्सुरेश्वराचार्यविरचितं पञ्चीकरणवार्त्तिकं संपूर्णम्॥
Astfel se încheie *Praṇava vartika* alcătuită de Svāmī Sureśvarācārya

[1] प्रारब्धशेषभोगस्य॥ [2] चैतन्यममलं॥

Bibliografie

1910. *Pañcīkaraṇam* în *The Works of Śrī Śaṅkarācārya*. Srirangam: Sri Vani Vilas Press, vol. XVI, pp. 187-190.

1923. *Pañcīkaraṇam*. Haridas Sanskrit Series, no. 7. Varanasi: Chaukhambha Sanskrit Sansthan.

1930. *Panchikaranam by Shree Shankarāchārya with six commentaries*. Bombay: The Gujarati Printing Press.

1941. *Pañcīkaraṇam*. Kānpura: Candraśekhara Śukla, Qānūna Press.

1983. *Pañcīkaraṇam with six commentaries*. Varanasi: Chaukhambha Sanskrit Sansthan.

1970. *Pañcīkaraṇa vārttika by Śrī Sureśvarācārya with the commentary by Nārāyaṇendra Sarasvatī*. Srirangam: Sri Vani Vilas Press.

1998. *Pañcīkaraṇa vārttika vivaraṇa*. Delhi: Sri Bishanadass Mehta and Sons.

2010. *Pañcīkaraṇa vārttika vivaraṇa*. Varanasi: Sri Dakshinamurti Math Prakashan.

s.a. *Vedantasara, Varttikarajasangraha and Panchikarana Varttika by Sri Suresvaracharya*. Srirangam: Sri Vani Vilas Press, pp. 9-18.